

Medezeggenschap in het onderwijs

**Van meepraten
naar meebeslissen**

D66

Inleiding

D66 wil onderwijs dat mensen in staat stelt hun talenten te ontplooien en hen voorbereidt op de toekomst. Wij zijn ervan overtuigd dat mensen het succesvolst en gelukkigst zijn als ze doen waar ze talent voor hebben. Goed onderwijs is nodig om dit talent te ontdekken en tot bloei te laten komen. Maar wat is goed onderwijs? En hoe bereiken we goed onderwijs?

Op dit moment leggen bestuurders vooral verantwoording af aan de onderwijsinspectie en 'Den Haag', maar dat is vooral een papieren werkelijkheid. Onderwijs is zoveel meer dan wat in cijfers meetbaar is. Goed onderwijs ontwikkelt, emancipeert, maakt nieuwsgierig en biedt kansen. Goed onderwijs rust mensen uit met de kennis en vaardigheden voor de wereld van morgen. Goed onderwijs is gericht op de leerling of student en flexibel.

Goed onderwijsbeleid komt tot stand als degenen om wie het onderwijs draait een stem hebben in de besluitvorming: leerlingen, studenten, ouders en docenten. Zij staan nu vaak nog buitenspel, terwijl zij het beste kunnen beoordelen wat goed onderwijs is en hoe leraren het beste bij hun leerlingen of studenten naar boven halen.

D66 wil een open cultuur en échte invloed van studenten, ouders en docenten op scholen en hún onderwijs. Deze medezeggenschap zorgt ervoor dat de behoeftes van de direct betrokkenen in het schoolbeleid centraal komen te staan. Medezeggenschap is hét medicijn tegen het zonnekoningengedrag waarmee sommige besturen de laatste jaren in het nieuws kwamen. Open zenuwen zijn blootgelegd door financiële drama's bij MBO-instellingen Amarantis en ROC Leiden. Vernietigende rapporten over de onderwijskwaliteit heeft tot het sluiten van scholen in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam geleid. In het hoger onderwijs heeft de Maagdenhuisbezetting de discussie hoog op de politieke agenda gezet. In het gehele onderwijs zijn er redenen om de medezeggenschap beter te organiseren.

Als studenten, ouders en leraren bijvoorbeeld inspraak hebben bij de begroting van de school is de kans groot dat meer geld regelrecht naar de klas, en dus naar beter onderwijs gaat. Een sterke stem van studenten, ouders en docenten verbetert de kwaliteit van onze scholen.

In deze notitie staat een aantal concrete voorstellen waarmee D66 de medezeggenschap in het gehele onderwijs verbetert:

- 1) **Medezeggenschap over de kwaliteit van je onderwijs;**
- 2) **Meer te zeggen hebben over je school;**
- 3) **Goede ondersteuning van de medezeggenschap.**

1. Medezeggenschap over de kwaliteit van je onderwijs

D66 wil dat mensen die direct bij het onderwijs betrokken zijn, ook direct invloed hebben op hun onderwijs. Onderwijskwaliteit wordt immers niet verbeterd door goede gesprekken in het parlement. Onderwijskwaliteit verbetert door gesprekken tussen studenten en docenten en door betrokkenheid van ouders bij hun kind. Het onderwijs is van en voor hun! Scholen hebben de experts al in huis. Door ook studenten en docenten actief bij besluitvormingsprocessen te betrekken kunnen we een kwaliteitssprong realiseren. D66 wil daarom de medezeggenschap van studenten, ouders en docenten bij de kwaliteit van het onderwijs versterken.

Betrek leerlingen en studenten bij de evaluatie van vakken en docenten – VO/MBO/HO

D66 wil wettelijk vastleggen dat leerlingen en studenten betrokken zijn bij het evalueren van vakken, docenten en de kwaliteit van de opleiding. Dat kan bijvoorbeeld via enquêtes achteraf of door een panel van leerlingen samen te stellen. Door systematische evaluaties van vakken krijgen medezeggenschapsraden meer handvatten om constructief mee te praten over de kwaliteit van het onderwijs op hun opleiding en hun school.

Instemmingsrecht op de kwaliteitsafspraken – MBO/HO

D66 wil dat studenten en docenten instemmingsrecht krijgen op kwaliteitsafspraken. In het HO, en waarschijnlijk binnenkort ook in het MBO, wordt een gedeelte van de bekostiging aan onderwijsinstellingen uitgekeerd, mits ze aan kwaliteitsverbetering worden uitgegeven. De oude afspraken zijn volledig van hogerhand bepaald. D66 vindt dat studenten en docenten moeten kunnen meedenken en meebeslissen bij nieuwe kwaliteitsafspraken. Het is tenslotte hún onderwijs.

Op elke school een leerlingenraad – PO/VO

D66 wil dat elke school een leerlingenraad heeft. Nu heeft elke school wel een medezeggenschapsraad waar leerlingen een kwart van de zetels kunnen hebben, maar niet elke school heeft een leerlingenraad. Dat is een gemiste kans, want leerlingen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs op school. Bovendien versterkt het de motivatie en betrokkenheid van leerlingen bij de school. D66 is voorstander van het Vlaamse model, waarbij een school verplicht is een leerlingenraad te faciliteren als ten minste tien procent van de leerlingen daarom verzoekt¹.

Een sterkere positie voor de opleidingscommissie – MBO/HO

D66 wil dat studenten en docenten kunnen meedenken en meebeslissen over hun opleiding. Op dit moment is vooral de medezeggenschap op het niveau van de onderwijsinstelling georganiseerd, die vaak ver afstaat van individuele opleidingen. De opleidingscommissie moet studenten en docenten van de opleiding vertegenwoordigen en de kwaliteit van het onderwijs bevorderen. De opleidingscommissie krijgt het recht om gevraagd en ongevraagd advies te geven over de kwaliteit van de opleiding en instemmingsrecht op delen van de Onderwijs- en Examenregeling.

1 zie <http://onderwijs.vlaanderen.be/ouderraad-leerlingenraad-en-schoolraad>

Sterke rol medezeggenschap bij samenwerkingsovereenkomsten – PO/VO/MBO/HO

D66 wil studenten, ouders en docenten een sterke rol geven bij het aangaan van samenwerkingsovereenkomsten met andere scholen. De afgelopen jaren zijn, door samenwerkingsovereenkomsten en fusies in alle onderwijssectoren, grote scholen ontstaan. Dit biedt kansen voor scholen, maar kan ook de onderwijskwaliteit onder druk zetten. Studenten, ouders en docenten moeten daarom vroeg bij dergelijke planvorming betrokken worden. D66 stelt voor de medezeggenschap instemmingsrecht te geven bij de totstandkoming van de samenwerkingsovereenkomsten.

Verbetering overleg binnen school – PO/VO/MBO/HO

D66 stelt voor de huidige wetgeving aan te passen zodat de medezeggenschapsraad ten minste zes keer per jaar overleg voert met het bestuur en tweemaal per jaar met de toezichthouder. Regelmatig overleg is nodig om een goede medezeggenschapscultuur te creëren.

Instemmingsrecht opheffen of samenvoegen opleidingen - HO

D66 wil dat studenten en docenten instemmingsrecht krijgen bij het opheffen of samenvoegen van opleidingen. De afgelopen jaren zijn in het hoger onderwijs veel opleidingen samengevoegd tot één opleiding of om onduidelijke redenen gestopt. Het aanbod van bijvoorbeeld taal- en cultuurstudies is daardoor beperkt geworden. Het verdwijnen van opleidingen heeft ook grote gevolgen voor studenten die op dat moment de opleiding volgen. D66 vindt dat de medezeggenschapsraad moet kunnen afwegen of het onderwijskundig belang voldoende is meegewogen en in hoeverre er voldoende alternatieven zijn onderzocht.

2. Meer te zeggen hebben over je school

Scholen moeten ruimte krijgen om onderwijs te geven op een manier die zij passend vinden. Daar staat tegenover dat scholen zich moeten verantwoorden over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten. Die verantwoording is wat D66 betreft vooral gericht aan studenten, ouders en docenten. Enige vorm van verantwoording van het schoolbestuur aan de overheid blijft vanzelfsprekend noodzakelijk, vooral om de rechtmatigheid van de inzet van publieke middelen te beoordelen. Maar wanneer het de doelmatigheid van het onderwijs betreft, moet het zwaartepunt liggen bij verantwoording aan degenen voor wie de school bestaat. D66 doet daarom voorstellen waardoor het handelen van bestuurders inzichtelijker wordt en de betrokkenheid van studenten, ouders en docenten bij belangrijke besluiten geborgd is.

Instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting – VO/MBO

D66 wil dat studenten, ouders en docenten kunnen meebepalen of het geld van een school aan de juiste zaken uitgegeven wordt. Eerder bleek dat schoolbestuurders zonder voldoende controle en tegenmacht, de prioriteiten op bijvoorbeeld megalomane huisvestingsplannen leggen. Voor D66 is een openbare en leesbare begroting voor studenten, ouders en docenten een oplossing. D66 heeft dit recht in het hoger onderwijs reeds gerealiseerd, en wil dit nu ook voor het primair en voorgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Vanzelfsprekend betreft dit recht ook inspraak op het allocatiemodel, volgens welke de gelden verdeeld worden, dat de instelling hanteert.

Studentassessor bij vergadering College van Bestuur - MBO/HO

D66 wil dat op ROC's, hogescholen en universiteiten een student kan deelnemen aan de vergaderingen van het College van Bestuur. Deze student wordt een studentassessor genoemd. Hij of zij kan in een vroeg stadium het studentenperspectief toelichten aan het College van Bestuur. Ook kan de studentassessor op een laagdrempelige manier informatie uitwisselen tussen studenten, de medezeggenschapsraad en het bestuur.

Studenten/ouders en personeel voortaan in de benoemingscommissie voor schoolbestuurders - PO/VO/MBO/HO

D66 wil dat studenten, ouders en docenten een zwaar wegende stem krijgen in de keuze voor de nieuwe schooldirecteur of het lid van een College van Bestuur. Bestuurders maken het beleid op een school en zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van het beleid. Het is daarom van belang dat bestuurders op draagvlak kunnen rekenen van hun schoolgemeenschap. Dat is door deelname van studenten, ouders en docenten voortaan in de benoemingscommissie voor schoolbestuurders gegarandeerd.

Openbaarheid jaarverslagen en notulen van schoolbestuurders openbaar – PO/VO

D66 wil dat schoolbesturen transparanter handelen. Een manier om dat te bewerkstelligen is om de verslagen van vergaderingen van schoolbesturen en toezichthouders op de website van de school te plaatsen. Uit onderzoek van de Algemene Onderwijsbond (AOB) bleek dat een derde van de schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs hun huishoudboekje niet openbaar maakt. Door de jaarverslagen en jaarrekeningen actief te publiceren kan de schoolgemeenschap het bestuur controleren en corrigeren.

Studenten, ouders en docenten schrijven een gedeelte van het jaarverslag - PO/VO/MBO/HO

D66 wil dat ook studenten, ouders en docenten een stuk kunnen schrijven in het jaarverslag van de school. In het jaarverslag verantwoordt het schoolbestuur wat er in een jaar gebeurd is. Het is bijvoorbeeld voor de inspectie relevant om te weten of de schoolgemeenschap dat op dezelfde manier heeft ervaren.

Instemmingsrecht over huisvesting - HO

D66 wil dat studenten en docenten voortaan meebeslissen over het vastgoedbeleid van universiteiten en hogescholen. De komende jaren zullen instellingen voor ruim één miljard euro aan vastgoed investeren. Deze projecten raken direct de studie- en werkomgeving van studenten en docenten. D66 wil de medezeggenschapsraad instemmingsrecht geven over de uitgaven aan en het beleid over huisvesting.

3. Goede ondersteuning van de medezeggenschap

De medezeggenschap heeft een belangrijke taak. Het is daarom ook essentieel om de studenten, ouders en docenten die de medezeggenschap vormen goed uit te rusten voor hun opdracht. Zo blijft horizontale verantwoording niet alleen op papier een goed idee, maar komt dat ook tot uiting in de praktijk.

Adviestaak bij de geschillencommissie – PO/VO/MBO/HO

D66 wil onderzoeken of de landelijke geschillencommissie ook op aanvraag advies kan uitbrengen. Momenteel kunnen het bestuur en de medezeggenschap alleen als ze een conflict met elkaar hebben dat bij de geschillencommissie voorleggen. Het kunnen aanvragen van advies als er bijvoorbeeld onduidelijkheid bestaat over een bepaling in de wet, kan voorkomen dat het bestuur en de medezeggenschap strijd krijgen over de interpretatie van de wet.

Budget voor scholing en communicatie - PO/VO/MBO/HO

D66 wil dat studenten, ouders en docenten in de medezeggenschap aanspraak kunnen maken op een zelfstandig budget voor scholing en communicatie. Het volgen van trainingen en cursussen of het kunnen raadplegen van externe deskundigen is belangrijk om als medezeggenschap je rol te kunnen spelen. Ook de communicatie met de achterban of het promoten van verkiezingen is voor het hebben van herkenbare vertegenwoordigers nodig.

Verbreed informatierecht – PO/VO/MBO/HO

D66 wil dat medezeggenschapsraden een verbreed informatierecht krijgen. Nu moet het schoolbestuur, al dan niet gevraagd, tijdig aan het medezeggenschapsorgaan alle inlichtingen verschaffen die de raad voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft. Middels een voorstel heeft de Tweede Kamer opgeroepen de wettekst te veranderen in “nodig acht”. De minister vindt dat de huidige situatie voldoende recht doet aan de strekking van de voorstel. Wat D66 betreft wordt de wettekst alsnog aangepast.

Facilitering voor medezeggenschapsraden - PO/VO/MBO/HO

D66 wil onderzoek naar de gewenste en huidige facilitering voor medezeggenschapsraden. Vaak gehoorde klachten zijn dat docenten onvoldoende uren vrijgesteld worden of dat de ambtelijke ondersteuning te beperkt is. Voldoende faciliteiten kunnen het verschil maken tussen de medezeggenschap als papierentijger of een sterke gesprekspartner.